

get, der er Hedre; det er Livets Skole"; men det er netop denne Livets Skole, det kristelige Menighedslivs Gjerning, som Menighederne ere holdte borte fra.

Hvad er der nu at gjøre under saadanne Forhold? Mågle sige: Der er Intet at gjøre, i Tider som vore er der intet Andet at gjøre end at indtage en ventende Stilling, at oppebie, hvad man kalder de nyfkabende Tider. Kirkens Sag, siger man, er Vorherres egen Sag, og han vil vide at føre den igjennem; det hjælper ikke at anstrenge sig, naar man ikke har Aanden, og naar Aanden tager sig af Sagen, vil den blive ført igjennem, uagtet vi forholde os ganske rolige. Det er altsaa den ene Anviisning, der gives. Men, skulde dette være den rette Vej, vilde hverken Apostlene eller Reformatorerne have truffet det rette Spor. De fortrøstede sig vissevis ikke til, at Gjerningen vilde være Frugt uden Aandens Bistand; men deres Fortrøstning til Aandens Bistand bragte dem ikke til at hvile, til at lægge Hænderne i Skjød, men til at arbejde og anstrenge alle Kræfter. Der ligger en haade sand og from Tanke bag disse Ord, at det er Aanden, der bevirker Alt; men disse Ord ere ikke sande i enhver Betydning, enhver Udstrækning eller enhver Anvendelse. Naar den guddommelige Aand sættes i Modsætning til menneskelig Bestræbelse i Ord og Gjerning, i Lov og Foranstaltning, da er der hverken Sandhed eller Fremhed i Betragtningen. Paa Reformationens Tid var der Mange, som bleve saa mægtigt grebne af Reformatorernes Prædiken om det aandelige Liv, at de aldeles sank hen og fortabte sig i Forestillingen om Aandens Virksomhed. De førte ved enhver Leilighed Aanden i Munden. Var der Tale om Fortolkning af de hellige Bøger, hed det: Dertil hører hverken Kundskab eller Værd, det er Aanden alene, der sætter istand til at opfatte Ordet rettelig. Var der Tale om Grundlægning af det kirkelige Liv, hed det: Med Lov og Anordning udrettes Intet; det er Aanden, der udretter Alt og paa den rette Maade. Disse Personer voldte Reformatorerne mange Bryderier. Luther kalder dem „Schwärmgeister“, og udtaler sig om dem med stærke og

eftertryffelige Ord. Han siger saaledes: „Aand mig hid og Aand mig did! Jeg har ogsaa levet i Aanden, har ogsaa seet Aander, og veed saa vel som Noget, at det er Aanden, der alene udretter Alt; men alligevel vilde jeg have stude feil af Maalet, dersom ikke Sprogene havde hjulpet mig og gjort mig sikker paa Veien“, og paa et andet Sted: „At sidde stille, gribe imod Himlen og vente, indtil man seer Aanden komme, er idelt Gjøgleværk.“ Men der er atter Undre, der i Modsætning til denne Betragtningssmaaede mene, at der tilvisse er Noget at gjøre, at der er fuldt op at gjøre, men at man styrer ind paa den aldeles urigtige Vej, naar man arbejder paa at rette og bøde paa det Bestaaende eller paa at udbylle det videre, at man skal gaae den lige modsatte Vej, først skaffe sig fuldkommen fri Haand, og da begynde forfra med at nykabe det kirkelige Væsen. Med Sognefriheden er der ikke opnaaet Meget efter den Brug, som der hidtil er blevet gjort af den; men dersom denne Sognefrihed var bleven brugt, som den kunde bruges, og som man fra een Side mener, at den burde bruges, saa vilde der ved Sognebaandets Løsning være gjort det første Skridt. Naar Menighederne bringes til hobevis at forlade deres egne Kirker og søge ud i Landet til forskjellige Kirker, saa vilde det første Skridt være gjort. Det næste Skridt vilde være en tilsvarende Præsteløsning, hvorved Præsterne bleve løste fra deres egne Menigheder, hvor Gjerningen er dem anvist, løste fra enhver kirkelig Betsendelse, fra enhver Regel, enhver Anordning med Hensyn til den kirkelige Guds-tjeneste; hermed vilde man omsider kunne komme saavidt, at den hele nuværende Kirkeorganisation løste sig op, og da vilde Tiden være kommen til at danne nye Skikkelser med aandelige Valgslægtsskaber. Denne Betragtning staaer i nøie og naturlig Forbindelse med den Forestilling, der duffer frem til alle Tider og ikke mindst i vor Tid, at den sande, rene og levende Tro skal alene være at finde indenfor et vist Partis Grændser, der adskiller sig ved visse særegne Forestillingsmaader, og at Alt, hvad der ligger udenfor, kun er Affald fra Herren og idelt Hedenskab. Det er saaledes consequent, at man arbejder paa at faae Landet ublagt til